

**"BANK ISHI" TA'LIM YO'NALISHI BOYICHA KURS ISHI VA
MALAKAVIY BITIRUV ISHLARNI YOZISHGA QO'YILADIGAN
TALABLAR**

Abduvaxobov Shaxzod Xolmo'min o'g'li

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Bank ishi kafedrası assistenti,

Maqsetbayeva Gulziyra Jaqsibay qizi

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada "Bank ishi" ta'lim yo'nalishi talabalari tomonidan kurs ishi va malakaviy bitiruv ishlarini tayyorlashda amal qilinishi lozim bo'lgan asosiy talablar yoritib berilgan. Jumladan, mavzu tanlovi, ilmiy-tadqiqot metodologiyasi, ish tuzilmasi, mazmun va rasmiylashtirish me'yorlari kabi jihatlar tahlil qilingan. Maqolada talabalar ilmiy ishlarining sifatini oshirish, nazariy va amaliy bilimlarni uyg'unlashtirish hamda mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan tavsiyalar berilgan. Shuningdek, "Bank ishi" sohasi xususiyatlarini hisobga olgan holda, zamonaviy ilmiy yondashuvlar va amaliy tajribalardan foydalanishning ahamiyati ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: bank ishi, kurs ishi, malakaviy bitiruv ishi, ilmiy-tadqiqot metodologiyasi, mavzu tanlovi, ish tuzilmasi, rasmiylashtirish talablari, amaliy tadqiqot, ilmiy yondashuv.

Kirish. Mamlakatimizda moliya va bank tizimining rivojlanishi, iqtisodiy islohotlarning chuqurlashuvi "Bank ishi" sohasida malakali mutaxassislar tayyorlashga bo'lgan ehtiyojni yanada oshirmoqda. Bu esa, talabalarining nazariy bilimlarini amaliy ko'nikmalar bilan mustahkamlashini, ilmiy-tadqiqot faoliyatini samarali olib borishini taqozo etadi.

Kurs ishlari va malakaviy bitiruv ishlarining mazmunli, ilmiy asoslangan va dolzarb mavzularni qamrab olishi, o'z navbatida, bank sohasida yuzaga kelayotgan real muammolarga yechim topish imkonini beradi. Shu bois, talabalarining ilmiy ishlarini sifatli tayyorlashiga qo'yiladigan talablar, ularning umumiy shakllantirilgan qoidalar asosida olib borilishi, ilmiy metodologiyani to'g'ri qo'llashi va amaliyot bilan uzviy bog'liqligini ta'minlash muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqolada "Bank ishi" yo'nalishi bo'yicha kurs ishlari va bitiruv malakaviy ishlarini tayyorlashda e'tibor qaratilishi zarur bo'lgan asosiy talablar, ularning tuzilishi, mazmuni va rasmiylashtirish tartiblari tahlil qilinadi.

Asosiy qism. "Bank ishi" ta'lim yo'nalishi bo'yicha kurs ishi va malakaviy bitiruv ishlarini yozish — talabalarining bilim va ko'nikmalarini chuqurlashtirishda

muhim bosqich hisoblanadi. Kurs ishi va bitiruv ishi orqali talabalar o'zlarining nazariy bilimlarini amaliyot bilan bog'lashadi, mustaqil tadqiqot olib borish malakalarini oshiradilar. Shu sababli bu ishlarni yozishga ma'lum talablar qo'yiladi.

Birinchi navbatda, har bir talaba mavzu tanlashda ehtiyotkor bo'lishi kerak. Mavzu zamonaviy va dolzarb bo'lishi kerak. Misol uchun, banklarda raqamli xizmatlarning joriy etilishi, kreditlash tizimini rivojlantirish, bank xavfsizligi kabi mavzular talab etiladi. Tanlangan mavzu bank sohasi bilan bevosita bog'liq bo'lishi, amaliyotda qo'llanilishi mumkin bo'lgan natijalarga olib kelishi lozim.

Kurs ishi va bitiruv ishining maqsadi — biror muammoni aniqlab, uni ilmiy jihatdan tahlil qilish va takliflar ishlab chiqishdir. Talaba o'z ishida aniq maqsad va vazifalarni belgilashi kerak. Maqsad, odatda, tanlangan mavzudagi muammoni o'rganish va uni hal qilish yo'llarini aniqlashdan iborat bo'ladi. Vazifalar esa bu maqsadga erishish uchun bajariladigan bosqichma-bosqich ishlar ro'yxatidir.

Ilmiy ishda tadqiqot obyekti va predmeti ham ko'rsatilishi kerak. Obyekt — bu o'rganilayotgan soha yoki hodisa, predmeti esa — aynan o'rganilayotgan jarayon yoki muammo. Masalan, agar ish "Tijorat banklarida kredit siyosatini takomillashtirish" mavzusida bo'lsa, obyekt — tijorat banklari faoliyati, predmeti esa — kredit siyosatini tashkil etish tartibi bo'lishi mumkin.

Ilmiy ish odatda uchta asosiy bobdan tashkil topadi. Birinchi bob nazariy qismdan iborat bo'ladi. Unda mavzu bo'yicha asosiy tushunchalar, nazariy qarashlar va ilmiy adabiyotlar tahlil qilinadi. Talaba avvalo bank faoliyati, bank xizmatlari, bank tizimi haqida umumiy ma'lumotlarni to'plashi va ularni o'z so'zlari bilan izohlab berishi kerak.

Ikkinchi bob amaliy tahlilni o'z ichiga oladi. Unda talaba real bank ma'lumotlariga, statistik ko'rsatkichlarga tayangan holda o'z tahlilini o'tkazadi. Masalan, ma'lum bir bankning kredit portfeli yoki depozit siyosatini tahlil qilishi mumkin. Statistik ma'lumotlardan foydalanib, grafik va diagrammalar yordamida natijalarni ko'rsatish maqsadga muvofiq bo'ladi.

Uchinchi bobda esa muammoni hal qilish uchun taklif va tavsiyalar beriladi. Talaba amaliyotdagi kamchiliklarni ko'rsatib, ular uchun yechimlar ishlab chiqadi. Misol uchun, agar kredit siyosatida muammolar bo'lsa, ularni hal qilish uchun kredit berish shartlarini yengillashtirish, yangi xizmat turlarini joriy etish kabi takliflar berilishi mumkin.

Ishning yakunida xulosa yoziladi. Xulosada asosiy natijalar qisqacha umumlashtiriladi va tavsiyalar qayd etiladi. Xulosa qisqacha, lekin mazmunli bo'lishi kerak. Har bir bobdan olgan asosiy natijalarni umumlashtirib, o'quvchiga aniq xabar yetkazish maqsad qilinadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati ham albatta kiritilishi shart. Ishda foydalanilgan kitoblar, maqolalar, qonun hujjatlari va boshqa manbaalar aniq

ko'rsatilishi kerak. Adabiyotlar alifbo tartibida yoki ishda foydalanilgan tartibda beriladi.

Rasmiylashtirishda ham ma'lum talablar mavjud. Ish kompyuterda, A4 formatdagi qog'ozda, Times New Roman shriftida, 14 shrift o'lchamida, 1,5 qator oralig'ida yozilishi kerak. Har bir bob yangi sahifadan boshlanadi. Jadval va diagrammalar raqamlanib, nomi bilan ko'rsatiladi. Sahifalar ketma-ket raqamlanadi.

Ilmiy ishni yozishda plagiatga yo'l qo'ymaslik kerak. Talaba ishlangan manbalarni o'z so'zlari bilan ifodalashi, iqtibos keltirsa, manbaani ko'rsatishi shart. Ishning original bo'lishi unga yuqori baho olish imkonini beradi.

Metodologiya nuqtayi nazaridan esa ilmiy-tahliliy, taqqoslash, statistik va grafik usullardan foydalanish talab etiladi. Misol uchun, o'zbek bank tizimidagi ma'lumotlarni boshqa davlatlar bilan taqqoslab, farqlar va o'xshashliklarni aniqlash mumkin. Statistik usullar yordamida esa ma'lumotlarning dinamikasi va o'zgarish tendensiyalari tahlil qilinadi.

Yakunda aytish mumkinki, "Bank ishi" ta'lim yo'nalishida kurs ishi va malakaviy bitiruv ishi talabaning bilim va ko'nikmalarini namoyon etuvchi muhim hujjatdir. Uni sifatli tayyorlash uchun mavzuni to'g'ri tanlash, chuqur tahlil qilish, aniq natijalarga erishish va ishni belgilangan tartibda rasmiylashtirish zarur. Bu talablar talabalarga nafaqat o'qish davomida, balki kelajakdagi kasbiy faoliyatida ham katta yordam beradi.

Xulosa. "Bank ishi" ta'lim yo'nalishi bo'yicha kurs ishi va malakaviy bitiruv ishlarini yozish — talabaning o'zlashtirgan bilim va ko'nikmalarini amaliyotda namoyon etish imkonini beradi. Ilmiy ishlar orqali talabalar mustaqil tadqiqot olib borishni, muammolarni tahlil qilishni va ularga yechim topishni o'rganadilar. Shu boisdan, kurs ishi va bitiruv ishlarini yozishda belgilangan talab va qoidalarga qat'iy rioya qilish juda muhimdir. Birinchidan, mavzuni to'g'ri tanlash va uni ilmiy jihatdan asoslab olish talab etiladi. Mavzu dolzarb va amaliyotga yaqin bo'lishi kerak. Ikkinchidan, ishda aniq maqsad va vazifalarni belgilash, obyekt va predmetni to'g'ri aniqlash kerak. Bu esa ilmiy ishning umumiy tuzilishini tartibga soladi va natijalarning aniq bo'lishiga yordam beradi. Uchinchidan, ish nazariy va amaliy tahlil asosida qurilishi, har bir qism mazmunli va ilmiy asoslangan bo'lishi lozim. Talaba statistik ma'lumotlardan, tahliliy usullardan, grafik va diagrammalardan samarali foydalanishi, muammolarni aniqlab, ular uchun aniq va foydali takliflar berishi kerak. To'rtinchidan, rasmiylashtirish qoidalariga rioya qilish, ishlangan adabiyotlarni to'g'ri ko'rsatish va plagiatdan qochish zarur. Har bir ilmiy ish o'ziga xos original mazmunga ega bo'lishi talab etiladi. Umuman olganda, kurs ishi va malakaviy bitiruv ishi yozish jarayoni talabaning mustaqil fikrlashini, ilmiy ishlash malakasini va bank sohasi bo'yicha bilimlarini oshirishga xizmat qiladi. Shu bois, talaba har bir bosqichda mas'uliyat bilan yondashib, o'z ilmiy ishini sifatli va talab darajasida tayyorlashi lozim. Bu esa nafaqat

ta'lim jarayonida, balki kelajakdagi professional faoliyatida ham katta ahamiyatga ega bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdullayev A.A., Xolboeva G'.X. (2022). *Bank ishi va bank amaliyoti*. Toshkent: Iqtisodiyot va moliya nashriyoti.
2. Oripov M., Xasanov B. (2021). *Bank tizimi: nazariya va amaliyot*. Toshkent: "Fan va texnologiya" nashriyoti.
3. Rajabov A.A. (2020). *Kurs ishlari va malakaviy bitiruv ishlarini tayyorlash metodikasi*. Toshkent: "Iqtisodchi" nashriyoti.
4. Komilov S. (2019). *Moliyaviy menejment va bank ishi asoslari*. "Moliya" nashriyoti.
5. Saunders, A., Cornett, M. (2020). *Financial institutions management: a risk management approach*.